

ΜΗΤΕ ΚΙ Η ΣΙΩΠΗ ΕΙΝΑΙ
ΠΙΑ ΔΙΚΗ ΣΟΥ

Φάροι και φαρίσκοι / 4

Aslı Erntoĝan
Μήτε κι η σιωπή είναι πια δική σου

Ash Erdoĝan
Artık Sessizlik Bile Senin Deĝil

© Ash Erdoĝan, 2016

Published by arrangement with Agence Litteraire Astier-Pécher

© για την ελληνική έκδοση 2017, Εκδόσεις ΠΟΤΑΜΟΣ

Σχεδιασμός εξωφύλλου: Δάφνη Κουγέα
Σελιδοποίηση: Βίβιαν Γιούρη
Εκτύπωση - βιβλιοδεσία: Μ. Σπύρου & ΣΙΑ ΑΕ

Εκδόσεις ΠΟΤΑΜΟΣ

Ξενοκράτους 48, 106 76 Αθήνα, τηλ. 210 7231271, fax 210 7254629

www.potamos.com.gr, info@potamos.com.gr

ISBN 978-960-545-076-2

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και η μετάφραση ή διασκευή του ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου ή τέχνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης-Παρισιού, που κυρώθηκε με το ν. 100/1975. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, σελιδοποίησης, εξωφύλλου και γενικότερα της όλης αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπικές, ηλεκτρονικές ή οποιεσδήποτε άλλες μεθόδους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 2121/1993.

ΑΣΛΙ ΕΡΝΤΟΓΑΝ

ΜΗΤΕ ΚΙ Η ΣΙΩΠΗ ΕΙΝΑΙ
ΠΙΑ ΔΙΚΗ ΣΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:

Άνθη Καρρά

 ποταμός

ΑΘΗΝΑ 2017

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Του λόκου η κραυγή... το δίκιο της</i>	9
Στον πάτο ενός τοίχου	13
Quis hic locus?	25
Ιστορικές αναγνώσεις μιας τρελής	29
Αν δεν σου καεί το χέρι...	33
Γιγάντιες καθιζήσεις της μνήμης	37
Κουρμπάν-λίκι. Σφαγίο θυσίας	41
Ημερολόγιο φασισμού: σήμερα	45
Μήτε κι η σιωπή είναι τια δική σου	49
Μια λέξη που δεν σιγεί ποτέ	57
Αυτό που λεν ζωή	63
Παρελάσεις	67
Παραμένω άνθρωπος	71
Νυχτερινό δάσος	75
Σε ένα κτίριο που καίγεται	77
Πόλεμος και πόλεμος	81
Κοινός, φοβερά κοινός...	97
Φωτογραφίες όπου δεν αρκούν οι λέξεις	101
Κείμενο της 9ης Μαρτίου	107
Ένα χειμωνιάτικο ταξίδι	111
Ισότητα, ανισότητες	115
Λέξεις, μάσκες	119
Είμαστε ένοχοι	123

ΤΟΥ ΛΥΚΟΥ Η ΚΡΑΥΓΗ... ΤΟ ΔΙΚΙΟ ΤΗΣ

Βιώνοντας μέσα στην ίδια τους τη γλώσσα την εξορία, πολλοί συγγραφείς νιώθουν την ανάγκη να πάρουν μια θέση στο δημόσιο λόγο, όποτε βλέπουν να απειλείται το σχήμα του κόσμου που προσδίδει νόημα στο λόγο τους. «Οι άνθρωποι βγάζουν κραυγή όταν καούν ή όταν φοβηθούν» γράφει σε μια επιφυλλίδα της η Ασλί Εντογάν. Είναι «του λύκου η κραυγή» αυτή, όπως λέει ο ποιητής. Η «τραχιά φωνή» που αντηχεί πάντα στο τέλος.

Τα εικοσιδύο κείμενα που περιέχει αυτή η συλλογή έχουν γραφτεί απ' τον Απρίλη του 2014 έως τον Αυγούστο του 2016 για την εφημερίδα *Özgür Gündem**, η οποία έκλεισε στις 16 Αυγούστου του 2016 –ένα μήνα μετά το πραξικόπημα της 15ης-16ης Ιουλίου– με εισαγγελική εντολή και την κατηγορία ότι αποτελούσε «όργανο προπαγάνδας της τρομοκρατικής οργάνωσης ΡΚΚ (Εργατικό Κόμμα του Κουρδιστάν)», δίνουν μια εικόνα των δύο τελευταίων χρόνων της συνεργασίας της συγγραφέως με αυτήν. Η σύλληψη της Ασλί μαζί με τους συντάκτες και δημοσιογράφους της εφημερίδας την αμέσως επόμενη μέρα, προκάλεσε έντονη αίσθηση τόσο στην Τουρκία όσο και στο εξωτερικό, πόσο μάλλον που η ιδιότητά της ως «σύμβουλος» στην εφημερίδα αυτήν, δεν συνεπαγόταν καμία απολύτως νομική ευθύνη, σύμφωνα με τον τουρκικό νόμο περί Τύπου. Στη συγγραφέα απαγγέλθηκαν κατηγορίες για «συμμετοχή σε τρομοκρατική οργάνωση» και «δραστηριότητες που απειλούν την ακεραιότητα του κράτους», βασισμένες, όπως δήλωσε στις 20 Αυγούστου 2016 ο δικηγόρος της, σε τέσσερα κείμενά της που είχαν

* *Özgür Gündem* σημαίνει «Ελεύθερο προσκήνιο της επικαιρότητας».

δημοσιευτεί τους περασμένους μήνες στην εφημερίδα αυτή.* Τα δύο από αυτά, το «Ημερολόγιο Φασισμού: Σήμερα» (της 20ής Μαΐου 2016), και το «Το ημερολόγιο μιας τρελής» (της 8ης Ιουλίου 2016), περιέχονται στην παρούσα συλλογή.**

* Βλ. <http://t24.com.tr/haber/asli-erdoganin-avukati-acikladi-iste-suclama-lara-dayanak-yapilan-dort-yazi,355996>.

** Τα δύο άλλα («Αυτός είναι ο πατέρας σου» της 29ης Μαρτίου 2016, και «Ο μήνας ο σκληρός» της 8ης Ιουλίου 2016) δεν έχουν περιληφθεί, καθώς δεν πρόκειται για κείμενα, αλλά για απλή παράθεση αποσπασμάτων από εφημερίδες, σύντομων αφηγήσεων από αυτόπτες μάρτυρες, δηλώσεων των αρχών και συνθημάτων στους τοίχους των πολιορκημένων κουρδικών χωριών και πόλεων της νοτιοανατολικής Τουρκίας, που ενθαρρύνουν τον αναγνώστη να ανιχνεύσει ο ίδιος την αλήθεια.

Μεταφράζω ενδεικτικά ένα τμήμα από το κείμενο «Αυτός είν' ο πατέρας σου» (της 29ης Μαρτίου 2016):

Στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κυκλοφόρησαν αυτά που έγραψε στους πίνακες των σχολείων που είχε το αρχηγείο της η Ειδική Επιχείρηση: «Ηρθαμε για να δείτε τι σημαίνει καλή μέρα»... «Δεν θα σιγήσει το εζάνι, δεν θα υποσταλεί η σημαία»... *Fatih*, Μάρτης 2016 (6 Μαρτίου)

«Στην επαρχία Τζιζρέ του Σιρνάκ, από τις επιθέσεις με τανκς, κανόνια και βαρύ οπλισμό, 1200 οικίες υπέστησαν σοβαρές ζημιές».

«Πού είναι η ανθρωπιά;» (M. Duymak, σε σύνδεση από υπόγειο με εκπομπή της τηλεόρασης)

«Μου δώσανε μια σακούλα με κόκκαλα, αυτός είναι ο άντρας σου, μου είπαν». (η γυναίκα του M. Duymak)

«Κοντά στά ξερά καίγονται και τα χλωρά». «Δείξαμε τη δύναμη του κράτους, τώρα θα δείξουμε και την αγάπη του».

«Δεν έχει δει ποτέ ο άνθρωπος τόπο που να μην μπορεί μια οικογένεια να πάρει το πτώμα του παιδιού της. Είμαστε 200μ. πια απ' το πτώμα, δεν θα φύγουμε αν δεν το πάρουμε».

«Εδώ και δυο μήνες δεν μπορώ να πάρω τη σωρό του. Είχε σακατεμένο το χέρι του ο γιος μου, του το είχε πάρει η μηχανή. Ήταν ψηλός». «Βγαίνει μία σωρός, λένε. Ίσως είναι αυτός, λέμε, πάμε στο νοσοκομείο, ξαναγυρνάμε πίσω. Οι άνθρωποι λυπούνται όταν έρχεται μια σωρός, εμείς χαιρόμαστε όταν τη βρίσκουμε... Σκότωσαν τον γιο μου στο δρόμο που γεννήθηκε και μεγάλωσε. Με τι πίκρες και φτώχεια τον μεγάλωσα... Έφυγε, ακόμα δεν τον βρήκαμε. Κανείς δεν μπόρεσε να βρει κανένα... Η κόρη μου ήταν στην τελευταία τάξη του λυκείου. Έχει ένα οδόφραγμα

Συγγραφέας με λόγο αναστοχαστικό και λεπταίσθητη, έντονα ποιητική γραφή, δυναμική ακτιβίστρια υπέρ των πολιτικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δημοσιογράφος με οξυδερκή και διεισδυτική ματιά που προσπαθεί να αφαιρέσει μάσκες και να αποδώσει στις λέξεις που κυβερνούν τις σύγχρονες ζωές μας, το χαμένο τους νόημα, η Ασλί Ερντογάν αποτελεί ιδανικό στόχο κάθε ανελεύθερου καθεστώτος. Οι εικοσιεπτά συνολικά επιφυλλίδες που περιέχει η μικρή αυτή συλλογή, προσφέρουν στον Έλληνα αναγνώστη μια μικρή περιήγηση στον κόσμο των εμμονών μιας «τρελής», όπως έχει η ίδια επανειλημμένως χαρακτηρίσει σαρκαστικά τον εαυτό της.*

Γιατί είναι πράγματι πολλές οι εμμονές που κυνηγούν σαν άλλες Ερινύες σε κρύους κι ερημικούς τις νύχτες δρόμους, σε δάση στοιχειωμένα, σε διαδρόμους δικαστηρίων και κελιά φυλακών, την Ασλί Ερντογάν, που την κρατούνε ξάγρυπνη, νύχτες ολόκληρες, να περιμένει καρτερικά πλάι σε λευκά άδεια χαρτιά τις λέξεις που θα τις εξευμενίσουν. Ας απαριθμήσουμε κάποιες από αυτές:

Η έντονη περιέργεια κι η απορία της, μπροστά σε μια επικαιρότητα που της επιβάλλεται βίαια στη νυχτερινή Ισταμπούλ των πραξικοπηματιών και στις πολιορκούμενες, βομβαρδιζόμενες, κουρδικές πόλεις της νοτιο-ανατολικής Τουρκίας.

Μια συνείδηση που της απαγορεύει να γίνει συνένοχος στα εγκλήματα που διαπράττονται στο όνομά της στην νοτιοανατο-

ανάμεσα σ' εμένα κι εκείνη, ας το σηκώσουν, να πάω να την πάρω. Ένα κοκκαλάκι της έστω...»

«Ειδοποίησαν πως έκαψαν 60 άτομα, στην αρχή δεν το πιστέψαμε. Έπειτα πήγαμε και είδαμε. Πέντε κιλά κόκκαλα – σάρκες δεν ξέρομε, μας δώσανε. Αυτός είν' ο πατέρας σου, μου είπαν».

«Ευτυχές τέλος στο υπόγειο» (Γραμμένο σε τοίχο)

* Πριν από τη συνεργασία της με την εφημερίδα *Özgür Gündem* η Ασλί Ερντογάν είχε για μεγάλο διάστημα μια στήλη με τίτλο «Ημερολόγιο μιας τρελής» στην εφημερίδα *Radikal*. Η ομότιτλη συλλογή αυτών των κειμένων δημοσιεύθηκε το 2006.

λική Τουρκία και μια επιθυμία να αποκατασταθεί η ειρήνη στην περιοχή και να αναγνωρισθεί επιτέλους η πολιτική οντότητα του κουρδικού λαού.

Μια πεισματική άρνηση να ξεχάσει το έγκλημα της γενοκτονίας των Αρμενίων, τον θλιβερό εκείνο προάγγελο της φρίκης του Άουσβιτς, αλλά και την ασυνείδητη αναλγησία όσων συμμετείχαν τότε σε αυτό.

Το κουράγιο της να προσπαθεί να κοιτά θύτες και θύματα σιμώντας μες στα μάτια· ν' αναζητά εκεί την πάντα δικωόμενη αθωότητα.

Η καρτερική γυναικεία της –κάθε τόσο– κραυγή, πριν την πάντα επιβεβλημένη σιωπή μες στη ανδροκρατούμενη ολόγυρά της κοινωνία: «κι εγώ είμαι όμως άνθρωπος».

Η αδυναμία της να διαγράψει, όχι τους βασανιστές αλλά τα βασανιστήρια που υπέστησαν όσοι αντιστάθηκαν στο παρελθόν στα διάφορα στρατιωτικά πραξικοπήματα που έγιναν στη χώρα της· όχι τους δολοφόνους, αλλά τα εγκλήματα που διαπράττονται κατά των γυναικών στη χώρα αυτή καθημερινά.

Η μαχητική παρουσία της σε «Βάρδιες της Ελευθερίας» μπροστά από φυλακές, σε πορείες, διαδηλώσεις, διαμαρτυρίες· στις στήλες των εφημερίδων, και στις προθήκες των βιβλιοπωλείων...

Εμμονές πράγματι πολύ σοβαρές, ικανές να επιφέρουν σε κάθε αυταρχική κοινωνία βαριές, ακόμα και βαρύτατες ποινές, όπως την ποινή του θανάτου ή της ισόβιας κάθειρξης...

ΑΝΘΗ ΚΑΡΡΑ

Παρίσι, 18 Ιουνίου 2017

ΣΤΟΝ ΠΑΤΟ ΕΝΟΣ ΤΟΙΧΟΥ

Ήταν πράγματι γυρολόγος χαρτοσυλλέκτης ή, όπως άφηγε να υπαινιχθεί αστυνομικός με πολιτικά; Δεν μπορώ να πω. «Μου έσωσε τη ζωή» έλεγα και ξανάλεγα, για να το ακούω εγώ η ίδια, ψάχνοντας έτσι μια διέξοδο απ' τη νύχτα, έναν κωδικό. Την μετατρέπω –τη νύχτα– σε ιστορία που μπορείς να διηγηθείς σε χρόνο προσωπικό, στο παρελθόν, την τοποθετώ ανάμεσα στα σημεία της στίξης. Σίγουρα δεν του είπα καν ευχαριστώ.

«Πέσε κάτω, αμπλά*! Πέσε κάτω!» Φωνάζει με όλη του τη δύναμη και, προσπαθώντας να καλύψει τη βοή των πυροβολισμών, δείχνει τον τοίχο. «Μη σηκώνεις το κεφάλι σου!».

Νύχτα της 15ης Ιουλίου μπροστά απ' τους στρατώνες του Χάρμπιγιε. Λίγο πιο πέρα, στο κτίριο της ραδιοφωνίας**, διαρκεί εδώ και ώρες μια φοβερή σύγκρουση, τα ασθενοφόρα μεταφέρουν συνεχώς τραυματίες, υπάρχουν νεκροί.

* «Abla» σημαίνει «μεγάλη αδελφή» στα τουρκικά, αλλά και στην κρητική διάλεκτο. Χρησιμοποιείται στη λαϊκή γλώσσα ως προσφώνηση για μια νεαρή γυναίκα που δεν γνωρίζει προσωπικά ο ομιλών. [ΣτΜ]

** Πρόκειται για το κτίριο της ΤΡΤ στη συνοικία Χάρμπιγιε. [ΣτΜ]

Ελεύθεροι σκοπευτές ακροβολισμένοι γύρω απ' τους στρατώνες δεν επιτρέπουν σε κανένα να περάσει από τη λεωφόρο. Διακόσια περίπου άτομα στο απέναντι πεζοδρόμιο σηκώνονται όρθια και προσπαθούν να περάσουν φωνάζοντας κάθε τόσο συνθήματα και «Αλλάχου Ακμπάρ», αρχίζει το πυρ, πέφτουν και πάλι κάτω... Δεν είμαστε στο μέτωπο αλλά σε μια απ' τις μεγάλες, απλόχωρες, κύριες λεωφόρους της πόλης, τίποτα σαν καταφύγιο, δεν σε προστατεύει απ' τον πόλεμο όλο αυτό το γυαλί, ο τενεκές και το πλαστικό παντού. «Η δικιά μας πλευρά είναι πιο ασφαλής», είχε πει πριν από λίγο ο γυρολόγος χαρτοσυλλέκτης, πριν επιστημάνουν οι ελεύθεροι σκοπευτές τρεις τέσσερις που είχαν αναζητήσει καταφύγιο στο σκοτάδι...

Πρόθεσή μου ήταν να ρίξω ίσα ίσα μια ματιά στο Μετζιντιέκιοι όταν έστελνα βγαίνοντας έξω το μήνυμα «Έφτασα σπίτι, έγινε πραξικόπημα. Είμαι καλά». Αν δεν μου είχαν όλο ευγένεια επιτρέψει, τη νύχτα εκείνη οι αστυνομικοί να περάσω στην πρώτη διακλάδωση, δεν θα επέμενα, δεν θα έπαιρνα εγώ την πρωτοβουλία, δεν θα δοκίμαζα να πάω από τους πίσω δρόμους. Κι οι δρόμοι δεν είχαν ακόμα κόσμο, ήταν έρημοι... Ανταποκρινόμενες στην πρώτη έκκληση, μερικές ομάδες έντονα φορτισμένες, προχωρούν μπουλούκια μπουλούκια προς το Ταξίμ φωνάζοντας συνθήματα πού και πού. Μικρές ουρές μπροστά απ' τους φούρνους και τα ΑΤΜ, η πολύχρωμη παρέλαση απ' τις σειρήνες της πυροσβεστικής... Δεν είναι ορατός ούτε ένας στρατιώτης, δεν μοιάζει καθόλου με τη 12η Σεπτεμβρίου*, ούτε και σου φέρνει στο νου το πνεύμα του Γκεζί.** Είναι

* Αναφορά στο πραξικόπημα της 12ης Σεπτεμβρίου 1980. [ΣτΜ]

** Αναφορά στις μαζικές διαδηλώσεις που έγιναν στην Κωνσταντινούπολη την άνοιξη του 2013 κατά της καταστροφής του πάρκου του Γκεζί. [ΣτΜ]

κάτι πολύ πιο ασαφές και δυσοίωνο... Νιώθω πως βρίσκομαι σε ένα θέατρο όπου έχουν σβήσει τα φώτα, κι αλλάζει μέσα σε θόρυβους και φασαρία το ντεκόρ. Θα ξεχυθεί θαρρείς απ' τα όριά της αυτή η νύχτα, θα μεταφερθεί στα πέρατά τους, ώσπου να γίνει ένα φανταχτερό, αδέξιο ομοίωμα του εαυτού της...

Η μάζα που συσπειρώνεται και μεγαλώνει σιγά σιγά, σταματά στο Οσμάνμπεϊ. Πρώτοι πυροβολισμοί, χάος, πανικός... Κάποιοι τρέχουν προς την αντίθετη κατεύθυνση, κάποιοι προς τους πίσω δρόμους... Διαδίδεται γρήγορα το νέο πως οι στρατιώτες έχουν ανοίξει πυρ. Συναντιόμαστε σε μια διασταύρωση, αρχίζουμε αμέσως να μιλάμε. Μια καλυμμένη γυναίκα που κρατά στα χέρια μια σημαία μού λέει, παρά τα αποδοκιμαστικά βλέμματα αυτών που βρίσκονται πλάι της και μάλλον δεν εμπιστεύονται εμένα, τη σιωπηλή γυναίκα με το μπλε φουστάνι: «Οι στρατιώτες άνοιξαν πυρ απ' το σκορπιό*... Μπροστά μου ακριβώς περπατούσε κάποιος, τον χτύπησαν στο μέτωπο. Κοίταξα και βλέπω χτυπημένο στο πόδι το διπλανό μου». Στο πρόσωπό της, που δύσκολα χωρά τα πελώρια μάτια της, πλανιέται μια θλιμμένη φλόγα: «ΠΕΘΑΝΕ... Μάλλον... Όταν σε χτυπήσουν στο μέτωπο πεθαίνεις, έτσι δεν είναι;» Μπήγει άθελά της μια κραυγή, παρασύρομαι απ' το πλήθος προς τους πυροβολισμούς που έχουν για τα καλά ενταθεί, μοιάζω με καράβι ακυβέρνητο στον άνεμο. Το φοβερό βουητό απ' τα όπλα του πυροβολικού αντηχεί ανάμεσα στα κτίρια. Τη γάζωσαν, κάναν τη νύχτα σαν σουρωτήρι, στις πληγές και στους κόλπους της ζυμώνεται θαρρείς ένα άλλο σκο-

* Σκορπιός (Akrep): θωρακισμένο τζιπ που χρησιμοποιεί ο τουρκικός στρατός. [ΣτΜ]

τάδι. Ανακατεύομαι πρώτα στην «εντελώς συσπειρωμένη, πέρα από προνόμια και κοινωνικές διακρίσεις μάζα των ανθρώπων» που την έχει συγκολλήσει θαρρείς η ομοβροντία. Τούρκικες σημαίες όλων των μεγεθών, κάποιοι τυλίγονται σαν σάβανο τη σημαία... Οι στρατιώτες του Μουσταφά Κεμάλ άφησαν τους φαντάρους του Ρετζέπ Ταγίπ να τους αρπάξουν τα σύμβολα. Σειρά τους τώρα να πουν «Είναι δική μας αυτή η πατρίδα, είναι δικό μας αυτό το κράτος»... Όσο οι σφαίρες πέφτουν βροχή τόσο εντείνεται του πλήθους η οργή, τρέχω προς το μέρος του στρατώνα που άφησε εντελώς άδειο ο σκορπιός.

Τώρα περιμένω κουκουβισμένη στον πάτο ενός τοίχου, ανάμεσα σε δυο άνδρες, που είναι σίγουρα αστυνομικοί, κρατώντας μες στα χέρια μου το κεφάλι μου.

Ανάμεσα σε εκρήξεις αυτόματων όπλων και στην οργή της ξέφρενης μάζας... Στην πιο μακρινή, πιο ξένη θαρρείς γωνιά του κόσμου, καταμεσής ενός πολέμου που αν και αληθινός, δεν σου δημιουργεί την εντύπωση της πραγματικότητας που σου δημιουργεί ένα όνειρο, ενός πολέμου που αδυνατώ να βρω αντίστοιχό του μέσα μου... Μην ξέροντας αν πρέπει να μείνω ή να φύγω, κουλουριασμένη σαν ένα σπαρακτικό ερωτηματικό. Ανάμεσα στο σκοτάδι της νύχτας, της γης και της πέτρας και στο σκοτάδι και των ανθρώπων...

22 Ιουλίου 2016

(Νύχτα της 15ης Ιουλίου, Χάρμπιγιε. Εκατό μέτρα πιο κάτω, στο κτίριο της Τουρκικής Ραδιοφωνίας (TRT), η σύγκρουση διαρκεί εδώ και ώρες, τα ασθενοφόρα κουβαλούν τραυματίες συνεχώς... Ελεύθεροι σκοπευτές ακροβολισμένοι στους στρατώνες δεν αφήνουν να περάσει κανείς. Στο απέναντι πεζοδρόμιο, καμιά διακοσάρια άτομα μαζεμένα από τις σφαίρες που πέφτουν σαν βροχή, ξάπλωσαν καταγής πάνω στις πέτρες...)

Περιμένω κουκουβισμένη στον πάτο ενός τοίχου, ανάμεσα σε δυο άνδρες που είναι σίγουρα αστυνομικοί, κρατώντας το κεφάλι μου μες στα χέρια μου. Ανάμεσα σε εκρήξεις αυτόματων όπλων και στην οργή της αφηνιασμένης μάζας... Στην πιο μακρινή, πιο ξένη θαρρείς γωνιά του κόσμου, στη μέση ενός πολέμου που αν και αληθινός, αδυσώπητα αληθινός, δεν σου δημιουργεί την εντύπωση της πραγματικότητας που σου δημιουργεί ένα όνειρο, ενός πολέμου που αντίστοιχό του αδυνατώ να βρω μέσα μου... Μην ξέροντας αν πρέπει να μείνω ή να φύγω, κουλουριασμένη σαν ένα σπαρακτικό ερωτηματικό. Ανάμεσα στο σκοτάδι της νύχτας, της γης και της πέτρας και στο σκοτάδι και των ανθρώπων...

Σείεται ο τόπος από μια έκρηξη φοβερή, η πόλη τρεμοπαίζει σαν ταμπέλα πού της έχει φύγει ένα καρφί. Νομίζουμε στην αρχή πως βομβαρδίζουν τα αεροπλάνα, κάποιος επιμένει πως πέταξαν μια ρουκέτα... «Κοίτα», λέει ο γυρολόγος χαρτοσυλλέκτης-αστυνομικός, σαν να εκπαιδεύει νεοσύλλεκτο. «Τώρα περνά από πάνω μας ένα 16! Ακολουθεί ένα 4!». Πριν από χρόνια, όταν ήμουνα φοιτήτρια Φυσικής, είχα αναλύσει την έκρηξη που συνοδεύει την ταχύτητα του ήχου. Εκρήξεις απανωτές καλύπτουν και την ανυπόφορη ακόμα βουή των τουφεκιών G3 που μου σφυροκοπά το κρανίο μέσα κι έξω... Ανοίγονται λάκκοι και ρήγματα γιγάντια στη νύχτα, φουσκώνει σαν νερό χειμάρρου η πραγματικότητα, ξεπερνά τον εαυτό της, ρέει μέσα απ' το επιφανειακό, χάρτινο, θαρρείς, ντεκόρ. Δεν απομένουν παρά μόνο οι φωνές... Φωνές που δεν αντέχονται, δεν είναι δυνατόν να φύγεις και να γλυτώσεις απ' αυτές... Στρωμένα λουρίδες λουρίδες τα σκοτάδια στις πέτρες, μακριές, ασάλευτες σκιές βουτηγμένες στο κρύο και στην υγρασία του τοίχου, κάποιιοι είναι κουλουριασμένοι μες' στις σκιές, έχουν πετρώσει τόσο που δεν θα κυλήσει θαρρείς άλλο το αίμα τους... Ποιος ξέρει τι με ωθεί και χωρίς να σκεφτώ καν τι ώρα είναι, τηλεφωνώ στη μητέρα μου. Είναι ένας άλλος χρόνος αυτός, ένας χρόνος όπου τα ρολόγια δεν προχωρούν, όπου τίποτα δεν τρεμοπαίζει απ' τη θέση του... Θέλω να ακούσω μια φωνή από μακριά, να πιαστώ απ' αυτή και να σταθώ όρθια μες στο τσαντίρι που μπήκα στη δική μου νύχτα... Δεν ακούω όμως τι λέει. «Εσύ τι δουλειά έχεις εκεί;» με ρωτά κι αναστενάζει. (Περνούν από μπροστά μου δυο σκυλιά του δρόμου ξετρελαμένα απ' τις εκρήξεις, τρέχουν σαν εκπαιδευμένοι στρατιώτες το ένα πίσω απ' το άλλο, με όλη τους τη δύναμη προς τα κάτω, προς το κέντρο των συγκρούσεων, εκεί ακριβώς που πέφτουν οι σφαίρες...

Στο απέναντι πεζοδρόμιο ένας ψηλός, σωματώδης άνδρας σηκώνεται όρθιος και φωνάζει με οργή: «Δεν θα σου μείνει στο τέλος καμιά σφαίρα!» Δείχνει τις άδειες του παλάμες, τ' άδεια του χέρια, σαν να λέει στους ελεύθερους σκοπευτές που δεν μπορεί να διακρίνει πού ακριβώς βρίσκονται μες στο σκοτάδι, «κοιτάζτε με, είμαι άοπλος, θα σας διαλύσω όμως μ' αυτά τα χέρια!»... Πριν από λίγο, πίσω απ' τον αδύναμο θάμνο που είχα καταφύγει προσπαθούσα να πιάσω συζήτηση με δυο νεαρούς Αφγανούς, καμιά δεκαπενταριά χρονών. «Είναι τουρκο-κουρδικός πόλεμος;» με είχαν ρωτήσει συνεχίζοντας το δρόμο τους με την σιγουριά αυτού που έχει ξεφύγει από έναν πολύ πιο άγριο πόλεμο, πριν κάνουν όμως τριάντα μέτρα αναζητούν κι αυτοί καταφύγιο στη στάση του λεωφορείου, πέφτουν καταγής). Δεν ξέρω τι ν' αποκριθώ, αδυνατώ να δώσω στον εαυτό μου μια αποστολή, κάποια οντότητα.

Είμαι σε ένα από εκείνα τα τυφλά σημεία της μοίρας όπου όλοι οι δρόμοι είναι μπλεγμένοι κόμπο, ένα σημείο τόσο άφωτο, τόσο χωρίς διέξοδο κι επιστροφή, όσο ένα φέρετρο... Εδώ δεν έχει χρόνο να περάσει, λες και περνά απ' το μάτι μιας βελόνας, να πάει και να φτάσει στο Τώρα, ούτε και πρόσωπο να διατηρήσει την ακεραιότητα και τη συνέχειά του με βάση την παρούσα στιγμή... Τίποτα δεν υπάρχει πια εδώ ικανό να ξεχωρίσει τις λέξεις τη μια απ' την άλλη, κι αυτές σκορπίζονται και διαλύονται μαζί με την άρνησή τους μέσα στο ίδιο σκοτεινό κουβάρι, όπου τίποτα δεν ξεχωρίζει την ελπίδα απ' την απελπισία, το φόβο απ' την αφοβία, το να έχεις πεθάνει από το να μην έχεις πεθάνει.

«Πέρασαν από μπροστά μου δυο σκυλιά», φωνάζω στο τηλέφωνο που κρατώ στο χέρι, «έτρεχαν σαν τρελά. Προσπάθησα να τα σταματήσω. Ήθελα δηλαδή». Φράσεις κομ-

μένες στη μέση, αποσπασματικές... Η φωνή μου έχει ξεραθεί, βγάζει τις λέξεις ακατανόητες σαν χαρτιά που έχουν τσουρουφλιστεί... Στο τέλος θα προσθέσω κι εμένα σ' αυτή την ιστορία, ή μάλλον η ιστορία αυτή, το νυχτερινό τούτο μοντάζ, θα με προσθέσει στον εαυτό του. «ΜΗ ΣΗΚΩΝΕΙΣ ΤΟ ΚΕΦΑΛΙ ΣΟΥ ΑΜΠΛΑ! Πόσες φορές στο είπα!» μου λέει ο εκπαιδευτής μου...

(Όσα λέω είναι εντελώς αληθινά, είναι εντελώς προσωπική η ιστορία).

29 Ιουλίου 2016